

ŚIST

Świętokrzyski Instytut Samorządu Terytorialnego

Filantropia przez pryzmat NGO

2022

KOMITET
DO SPRAW
POŻYTKU
PUBLICZNEGO

Narodowy Instytut Wolności
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

Sfinansowano ze środków Narodowego Instytutu Wolności –
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego
w ramach Rządowego Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich
na lata 2018–2030 PROO

Rządowy Program
Rozwoju Organizacji
Obywatelskich
na lata 2018–2030
PROO

Filantropia pochodzi od greckiego słowa *philantropia* co oznacza dobroczynność, życzliwość. Jest to działalność osób bądź instytucji polegająca na bezinteresownym udzielaniu pomocy finansowej lub materialnej potrzebującym. Filantropami są osoby lub firmy, które finansowo lub rzeczowo wspierają organizacje pozarządowe poprzez przekazanie darowizny lub udział w zbiórce publicznej.

Źródło: https://pl.freepik.com/darmowe-wektory/ilustracja-pomocnicze-reki-wspiera-ikony_2606889.htm#query=filantropia&position=1&from_view=search

Podstawowym zadaniem organizacji pozarządowych (NGO – Non-Governmental Organizations) jest prowadzenie działalności pożytku publicznego. Organizacje te, dzięki pozyskanym funduszom i pracy wolontariuszy, tworzą wartości, wynikające z deklarowanych celów statutowych. W świetle ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie do zadań publicznych wypełnianych przez te organizacje należą m.in.:

- pomoc społeczna,
- działalność na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- działalność charytatywna,
- edukacja oraz upowszechnianie kultury, sztuki, i dziedzictwa narodowego,
- ochrona i promocja zdrowia,
- wspomaganie rozwoju gospodarczego, przedsiębiorczości i innowacyjności,
- ekologia,
- przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym.

Tym samym organizacje pozarządowe działają na rzecz dobra wspólnego, wspomagając działalność administracji publicznej i instytucji rządowych w budowaniu solidarnego i zintegrowanego społeczeństwa – wspierają jego harmonijny rozwój i dobrostan społeczny.

Realizacja powyższych zadań możliwa jest m.in. dzięki środkom finansowym. Filantropia to najbardziej pożądane źródło finansowania organizacji pozarządowych, co wynika przede wszystkim z ich natury. Organizacje tworzone są przez obywateli, po to, by zaspokajać potrzeby społeczne. Są istotnym przejawem społeczeństwa obywatelskiego, czyli społeczeństwa, które samo potrafi wyznaczać cele i organizować się, żeby je zrealizować.

Podstawą wsparcia każdej organizacji jest jej kapitał społeczny, czyli grono ludzi, którzy identyfikują się z celami organizacji i mają do niej zaufanie. Takie osoby są najlepszymi filantropami, zarówno na dobre, jak i na złe czasy.

Filantropia bazuje na przekazywaniu pieniędzy czy też darów rzeczowych organizacjom oraz grupom społecznym. Jej sensem jest dążenie do polepszenia ludzkiego życia, poprzez utworzenie porządku społecznego, w którym warunki pozwalają na przeprowadzenie pewnych reform. Jest również rozumiana jako finansowanie działalności, która ma pomóc najbardziej potrzebującym, głównie pod względem materialnym.

Filantropia kojarzona jest z działalnością prospołeczną. Jest to niewątpliwie prawda, lecz mylnie jest jej utożsamianie z dobroczynnością, która opiera się na religii. Dobroczynność i filantropię łączy podejmowanie aktywności, która nastawiona jest na wspólne dobro.

Filantropami mogą być zarówno ludzie, jak i firmy. Jednostka pomocy nie jest na tyle istotna, co jej niesienie samo w sobie. Finansowe lub rzeczowe wsparcie organizacji pozarządowych przez filantropów jest często równoznaczne z przekazaniem darowizny, lub udziałem w zbiórce publicznej, którą czasami nawet sam organizuje.

Źródło: https://pl.freepik.com/darmowe-zdjecie/rece-przedstawiajace-akcje-charytatywna-na-rzecz-najistotniejszych-darowizn_17829914.htm#query=filantropia&position=2&from_view=search

Darowizna od filantropa to rzeczy lub pieniądze, które są przekazywane bezinteresownie i bez oczekiwania czegoś w zamian. Darczyńcą może także być zarówno osoba, jak i firma. Z kolei samo przyjęcie darowizny może czynić organizacja, która działa na rzecz określonych w ustawie celów społecznych. Nie da się obdarować kogoś bez jego zgody i woli. Dlatego też darowizna wiąże się z podpisaniem umowy dwustronnej. Wartość darowizny może zostać odpisana od podatku przez darczyńcę. Z kolei obdarowywany może odmówić przyjęcia darowizny, jeżeli jej użytkowanie generować będzie znaczne koszty, które przewyższają możliwości np. organizacji.

Zbiórka publiczna to także w pewien sposób element filantropii, gdyż w jej organizację i czynny udział zaangażowani są filantropii. W ramach zbiórki publicznej, jak sama nazwa wskazuje, zbiera się rzeczy lub pieniądze na cel, który jest z góry określony i wszystkim znany. Taka zbiórka wymaga uprzedniego zgłoszenia do właściwego urzędu. Cel zbiórki tego rodzaju winien być godny poparcia, czyli uwzględniać interes publiczny.

Z niedawno opublikowanego raportu *Dobroczynność. Zdaniem Polek i Polaków, co zachęca, a co jest barierą?* wynika, że aż 76% Polek i Polaków angażowało się w pomoc i działania dobroczynne podczas pandemii (pytano o taką aktywność między czerwcem 2020 a 2021 roku). Jest to bardzo budujący wynik, który pokazuje dużą mobilizację osób w naszym kraju do pomagania podczas trudnej i niestabilnej sytuacji.

W badaniu pytano o różne formy działalności filantropijnej m.in. wsparcie finansowe, przekazywanie darów rzeczowych, nieodpłatną pracę. Co ciekawe, rozdzielono te aktywności na pomoc za pośrednictwem organizacji społecznych lub taką mniej formalną i oddolną, gdzie druga również cieszyła się powodzeniem (między 9 a 32% odpowiedzi, w zależności od formy). Dominowało jednak wsparcie finansowe organizacji społecznych (53%), a także przekazywanie przy ich pomocy darów rzeczowych (37%).

Warto dodać, że 40% respondentów i respondentek łączyło różne formy dobroczynności, a jedynie 1/4 badanych zadeklarowała poprzestanie tylko na wsparciu finansowym. Wielkość przekazywanych kwot to większość osób (56%) pomagających finansowo przekazała na cele dobroczynne więcej niż 100 zł przez rok. Można też zauważyć, że kobiety częściej przeznaczały na cele dobroczynne większe kwoty niż mężczyźni.

Głównymi barierami wpływającymi na brak zaangażowania w działalność dobroczynną była: sytuacja finansowa nie pozwalająca na wpłaty (42%), posiadanie własnych problemów (25%), brak przekonania do uczciwości organizatorów akcji/zbiórki (25%). 16% respondentów kolejno zadeklarowało, że nie czuje takiej potrzeby, oraz że pomoc potrzebującym to rola państwa.

Pojęcie filantropii jest dzisiaj szeroko rozpowszechnione i często mylnie utożsamiane z działaniami z zakresu społecznej odpowiedzialności biznesu (filantropia korporacyjna). Filantropia jest o wiele bardziej związana z trzecim sektorem, gdzie robi się coś dla ludzi, do których rząd nie jest w stanie dotrzeć, niż z firmami, które podejmują działania, aby przyczynić się do lepszego, bardziej sprawiedliwego i równego społeczeństwa, ponieważ może być również interpretowana tylko jako środek marketingowy.

Filantropia to działania oznaczające pomoc organizacjom zajmującym się wspieraniem osób w potrzebie lub bezpośrednio wspieranie takich osób – a także wspieranie takich dziedzin

życia jak kultura czy nauka. Dla większości osób filantropem będą osoby zamożne, które poprzez swoje fundacje czy organizacje wspierają osoby w potrzebie. To jednak tylko część definicji, bo filantropem na dobrą sprawę jest każda osoba, która wspiera takie organizacje czy osoby, bez względu na stan swojej zamożności.

Istotne są bowiem nie kwoty, ale długofalowość i cykliczność tej pomocy. Wiele osób deklaruje swoje wsparcie dla organizacji dobroczynnych spontanicznie, pod wpływem impulsu. To nie jest filantropia, ale może się nią stać, jeśli to wsparcie stanie się regularne.